

L'espiral de l'honor a la violència i de la violència a l'honor

A *Los duelistas*, la seva molt reivindicable òpera prima rodada just abans de *Alien* i *Blade Runner*, el britànic Ridley Scott plantejava la possibilitat d'un duel inacabable, l'enfrontament etern i sense fi al llarg dels anys entre dos tinents de l'exèrcit francès a principis del s. XIX, en el context de les guerres napoleòniques. Els personatges que interpretaven brillantment Harvey Keitel i Keith Carradine entraven en un bucle infinit en la que semblava importar poc la raó de fons per la que s'havia produït el primer duel, mentre el mateix enfrontament s'acabava convertint en un motor vital gairebé addictiu.

En la seva quarta incursió darrera la càmera, l'actor i director francès Vincent Pérez, planteja algunes qüestions que remetien inevitablement a la pel·lícula de Ridley Scott. *El profesor de esgrima* -títol molt asèptic de l'original *Une affaire d'honneur* (Un cas d'honor)- se situa també a França però ja a les acaballes del s. XIX, en concret, el 1887. Tot i que oficialment els duels estan prohibits i perseguits per la llei, continuen ben vius a la societat francesa de l'època, i són una via habitual per dirimir enfrontaments que tenen a veure amb l'honor o les disputes amoroses. Emarats per una part de la societat que els hi dona cobertura logística, els duels es disputen d'esquena a les autoritats, incapaces de contenir ni controlar la seva pervivència.

El personatge al voltant del qual Pérez construeix la trama de *El profesor de esgrima* és Clément Lacaze (Roschdy Zem), un dels mestres d'esgrima més prestigiosos de París, que es veu involuntàriament involucrat en un cas d'honor a partir de l'enfrontament entre un capità de l'exèrcit (paper que es reserva per sí mateix Vincent Pérez) i el seu nebot. A més, la situació es complica quan també s'hi involucren el company de Lacaze a l'escola d'esgrima que ambdós regenten (Guillaume Gallienne) i sobretot Marie-Rose d'Astié (Doria Tillier), una feminista que reivindica el sufragi de les dones i que veu en els duels una molt perillosa i arriscada forma de defensar la igualtat entre homes i dones. Amb aquests ingredients, l'espiral de violència és inevitable i Clément Lacaze es veu abocat a posar en una balança la defensa de la seva família davant els seus valors.

En l'acostament de Pérez a tot aquest material sembla haver-hi en tot moment una voluntat de fer un apropament al context de l'època. En aquest sentit, el film ens situa en el moment històric i la reconstrucció està a mig camí entre una radiografia de la societat parisenca i la comprensió del drama vital dels personatges. L'administració dels elements escenogràfics és impecable perquè no hi ha cap excés ni es cau en la temptació de l'exhibicionisme fàcil. Com a espectadors som testimonis d'aquest in crescendo dels esdeveniments i d'una

EL PROFESOR DE ESGRIMA

Une affaire d'honneur
França, 2023

Direcció: Vincent Pérez

Guió: Vincent Pérez,
Karine Silla

Intèrprets: Doria Tillier,
Guillaume Gallienne,
Roschdy Zem

Durada: 100 min

Gènere: drama

Idioma: francès

Subtítols: castellà

Data d'estrena:

31/01/2025

certa frustració en comprovar com els estrictes mecanismes de la defensa de l'honor condueixen sempre inevitablement cap a la violència. I com les conseqüències d'aquest statu quo semblen més irrellevants que les causes que l'han provocat.

Potser el personatge més interessant de la pel·lícula sigui la feminista Marie-Rose d'Astié, que veu en els duels una oportunitat de defensar la igualtat de sexes. En la lògica dels codis d'honor de l'època resultava impensable que un duel a espasa o a pistola enfrontés un home i una dona. Per això, d'Astié provoca de forma conscient, però gairebé suïcida, per tal que li permetin batre's amb un home com a forma de reivindicació feminista. La seva història s'enllaça amb la del mestre d'esgrima fins a conformar una trama que avança implacable en paral·lel al fresc històric. *El profesor de esgrima* és doncs un estimable drama d'època, d'una època en la qual els codis de l'honor estaven sovint per damunt de la racionalitat, la concòrdia i el diàleg.

Paco Vilallonga
Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona